

Bejelentés verziója: 2025. január

(tervezet) Rendelet az állattartók rendeletének az állattenyésztésben az elektromos ösztökék használatának tilalma miatti módosításáról (az elektromos ösztökék állattenyésztésben való használatának tilalmáról szóló rendelet)

tekintettel az állatokról szóló törvény 2.1. cikkének (3) és (5) bekezdésére;

a következőket rendeli el:

I. cikk

Az állattartókról szóló rendelet [Besluit houders van dieren] a következőképpen módosul:

A.

Az 1.1. cikk a következőkkel egészül ki betűrendben:

Elektromos (szarvasmarha) ösztöke: az állati termékek előállítására céljából kereskedelmi céllal tartott állatoknak elektromos impulzusokat adó berendezés;

B.

Az 1.3. cikkben a h) pont végén a mondatvégi pont helyébe pontosvessző lép, és a szöveg a következő ponttal egészül ki:

i. elektromos ösztöke használata állatok terelésére, a következők kivételével:

1° azok használata az 1099/2009/EK rendeletben említett vágóhidakon,

2° az 1/2005/EK rendeletben említett, Hollandiából egy másik országba történő szállításhoz a berakodás, illetve egy másik országból történő szállításhoz a kirakodás során történő használatuk,

3° az állatorvos által az állatorvosi eljárások szakszerű elvégzése során történő használatuk, amennyiben az e célból szükséges,

4° fejőrobotok, amelyek automatikus elektromos impulzus leadásával veszik rá az állatot, hogy elhagyja az eszközt, ha ezt magától nem teszi meg, feltéve, hogy az áramütés mindig kiszámítható és elkerülhető az állat számára; vagy

5° GPS nyakörvek állatok terelésére, melyek automatikusan elektromos impulzust adnak le az állatnak, feltéve, hogy az áramütés mindig kiszámítható és elkerülhető az állat számára.

C.

A 6.10. cikk után a 6. szakasz a következő cikkel egészül ki:

6.11. cikk Kölcsönös elismerés

Az 1.3. cikk i) pontjának 4. alpontjában említett fejőrobotot°, és az 1.3. cikk i) pontjának 5. alpontjában említett GPS-nyakörvet illetően°, fejőrobotként, illetve GPS-nyakörvként kell kezelni azokat a fejőrobotokat és GPS-nyakörveket, amelyeket jogszzerűen gyártanak vagy forgalmazzanak az Európai Unió egy másik tagállamában vagy az Európai Unió valamely tagállamától eltérő olyan államban, amely a vámunióról szóló szerződés részes fele, vagy amelyeket jogszzerűen gyártottak valamely, a szabadkereskedelmi térségről szóló, Hollandiát kötelező szerződést aláíró államban, és amelyek megfelelnek annak a követelménynek, hogy a nemzeti követelményekkel legalább egyenértékű védelmi szintet biztosítsanak.

II. cikk

Ez a rendelet 20... július 1-jén/január 1-jén lép hatályba.

III. cikk

E rendelet hivatkozási címe a következő: Az állattenyésztésben az elektromos ösztökék használatának tilalmáról szóló rendelet.

Elrendelem a jelen rendelet és a hozzá tartozó magyarázó megjegyzések közzétételét a Hivatalos Közlönyben.

mezőgazdasági, halászati, élelmezésbiztonsági és természetvédelmi miniszter

INDOKOLÁS

1. Bevezetés

Állatoknál áramütések előidézésére alkalmas eszközök (a továbbiakban: elektromos ösztökék) használata az európai rendeletek szerint vágóhidakon és az állatok szállítása során (beleértve a be- és kirakodást, azaz az állatok fel-, le-, illetve be- és kihajtását) engedélyezett. Ezeknek az eszközöknek a használatára igen különleges feltételek vonatkoznak, és használatukat az európai szabályozásnak megfelelően amennyire csak lehet, kerülni kell. A gyakorlatban azonban úgy tűnik, hogy e szigorú feltételek ellenére mégis rendszeresen élnek az elektromos állatterelés eszközével, méghozzá nem helytálló módon. Ez a rendelet megtiltja az elektromos ösztökék használatát az állattenyésztésben, amennyiben ez az európai jogi kereteken belül lehetséges. Ez azt jelenti, hogy a tilalom az állatok Hollandiában kezdődő és ott végződő szállítás során történő fel-, le- és ki-behajtására, valamint az állatoknak az elsődleges gazdaságokban a terelésére vonatkozik. A szállítási tevékenységektől vagy elsődleges gazdaságoktól eltérő, uniós rendelet hatálya alá tartozó vágóhidak esetében ez a tilalom nem alkalmazandó.

2. Elektromos állattartási berendezésekkel kapcsolatos problémák az állattenyésztésben

Az elektromos haszonállat-ösztökék használatára az európai uniós jogszabályok szigorú feltételeket írnak elő. Először is, a használatot amennyire csak lehet, kerülni kell. Kizárólag olyan kifejlett szarvasmarhaféléknél és kifejlett sertéseknél használhatók, amelyek nem hajlandók megmozdulni, és ott is csak azzal a feltétellel, hogy az állatok előtt van szabad terület a mozgásra. Az áramütés nem tarthat tovább egy másodpercnél, és azt megfelelő időközönként, és csakis a hátsó lábak izomzatára szabad alkalmazni. Még akkor is, ha az állatok nem reagálnak, az áramütések ismételt alkalmazása nem megengedett. Az elektromos ösztökék használata mindig fájdalmat és stresszreakciót vált ki az állatban, még akkor is, ha azokat az egyedi szabályozási követelményeknek megfelelően alkalmazzák. Az állatszállítók és a vágóhidak személyzete gyakran hasznos eszköznek tekinti az áramütés alkalmazását, amely gyors eredményekhez vezet. Ez idáig a gyakorlat azt mutatja, hogy az alternatív, kevésbé averzív módszerek alkalmazása ugyanolyan jó vagy még jobb eredményekhez vezet, miként azt az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) a „Sertésjólét vágáskor” című, 2020-as tanulmányában is leírja és tanácsolja.¹ A probléma az, hogy bár az európai uniós jogszabályok egyértelműen kimondják, hogy ezen eszközök használatát kerülni kell, és csak nagyon egyedi módon használhatók, mégis a használatukat kifejezetten nem tiltják meg. Az NVWA megfigyelései, titkos felvételek és az ágazat szereplőinek gyakorlatából származó tapasztalatok azt mutatják, hogy ezt az eszközt – ha kézbe veszik – gondatlanul és nem az európai jogszabályokban meghatározott feltételeknek megfelelően használják.

Például az elsődleges gazdaságokban, a gyűjtőállomásokon és a vágóhidakon az állatok be- és kihajtása gyakran bizonyos időbeli nyomás alatt történik. A hatékonyság és a gyorsaság kényszere az állatok hajtásához és az olyan eszközök túlzott használatához vezet, amelyek áramütést okoznak. Ez olyan stresszt és fájdalmat vált ki az állatoknál, amely elkerülhető. Különösen akkor, ha az áramütést különösen sérülékeny testrészekre, például a fejen vagy az orron alkalmazzák. Még akkor is, ha a fenti időkényszer nem áll fenn, előfordulhat, hogy az eszközöket más műveleteknél és más időpontokban, megszokásból vagy gondatlanságból nemkívánatos módon használják.

A gondatlan használat példái, amelyek eljutottak a médiába, a társadalom és a politikusok körében nagy ellenállást váltottak ki. Az állatjólét olyan téma, amely az évek során egyre fontosabbá vált a holland állampolgárok számára.² Az alsóház által gyakorolt nyomás,

¹ „Welfare of pigs at slaughter”, 2020, Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság, EFSA Journal, <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/6148>

² [Staat van het Dier 2024: beschouwingen en opinies over de verschuivende relatie tussen mens en dier in Nederland | Publicatie | Raad voor Dierenangelegenheden \(rda.nl\)](#); [Burgerperspectieven 2023 Extra verkiezingsbericht | Publicatie | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#); [Burgerperspectieven 2020 | 2 | Monitor | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#)

amelynek célja az elektromos állatterelő eszközök használatának betiltása, azt tükrözi, hogy Hollandiában egyre nagyobb hangsúlyt kap az állatjólét javítása.

3. A rendelet célja és főbb jellemzői

Hatály

Az állattenyésztésben az elektromos ösztökék használatának tilalma az azoknál az állatoknál történő – terelési célú – alkalmazást érinti, amelyeket kereskedelmi alapon, állati termékek előállítására tartanak. Az állatokról szóló törvény értelmében a tilalom elvileg minden olyan állatfajra kiterjed, amelyet az állattartókról szóló rendelet II. melléklete haszonállatként jelöl meg (az állattartókról szóló rendelet 2.1. cikke alapján, az állatokról szóló törvény 2.3. cikkének (2) bekezdésével együtt értelmezve). Az állattenyésztés gyakorlatában az elektromos állathajtó/terelő eszközöket elsősorban sertések és szarvasmarhák esetében használják, és csak akkor, ha az állatokat teherkocsira kell felrakni, vagy egy istállóban a szállítójármű felé kell terelni. Állatterelés alatt értendő az elektromos (szarvasmarha) ösztöke minden olyan használata, amelynek célja, hogy a szóban forgó állatot egy adott irányba való mozgásra kényszerítsék, például az állatok szállítás során történő be- vagy kihajtásakor, illetve felállításakor.

Jogszabályi felhatalmazás

Ez a rendelet az állatokról szóló törvény 2.1. cikkének (3) és (5) bekezdésén alapul. E cikk (1) bekezdése értelmében tilos észszerű cél nélkül fájdalmat vagy sérülést okozni az állatnak, vagy túllépni az e cél elérése érdekében megengedett mértéket, vagy ártani az állat egészségének vagy jólétének. A (2) bekezdés számos tiltott magatartást felsorol, amelyek minden esetben az (1) bekezdés szerinti tiltott magatartások közé tartoznak. A (3) bekezdés – az (5) bekezdéssel együtt értelmezve – lehetővé teszi, hogy általános közigazgatási rendelet útján tiltott magatartásnak minősítsék az olyan tárgyak használatát, amelyek fájdalmat vagy sérülést okozhatnak az állatoknak, vagy az egészségükben, illetve jólétükben kárt okozhatnak.

Cél és tartalom

A tiltott magatartásba beletartozik az elektromos szarvasmarha-ösztöke használata. Nem tartoznak a tilalom hatálya alá azok a berendezések, amelyek nem képesek áramot kibocsátani, és csak olyan jeleket bocsátanak ki, mint a zaj és a rezgés, vagy GPS-vevőként szolgálnak.

Tilos az elektromos ösztökék használata, ha azokat állatok hajtására, terelésére használják. A hajtást, terelést tágan kell értelmezni. Itt nemcsak arra az állatra kell gondolni, amely már mozog (függetlenül attól, hogy mozgásának gyorsítására vagy (más) irányba terelésére ösztökéljük), hanem azokra az állatokra is, amelyek pihennek és mozgásra késztetjük őket (például, hogy felkeljenek). Az elektromos impulzusokat használó olyan alkalmazások, amelyek célja az állatok egy bizonyos területen belül (vagy kívül) tartása (például a kerítések), nem hajtják az állatokat, ezért nem tartoznak e tilalom hatálya alá.

A termelés céljából tartott állatokra korlátozódó tilalom

A tilalom az állati termékek előállítása céljából tartott állatokra korlátozódik. Ezek olyan állatok, amelyeket az állatokról szóló törvény 2.3. cikkének (1) bekezdése alapján az állattartókról szóló rendelet II. melléklete megjelöl. A tilalom ezen állatok üzleti célú tartására vonatkozik, vagyis arra a helyzetre, amikor az állat tartására üzleti tevékenység keretében kerül sor. Az elektromos sokkoló eszközök használatát a kedvtelésből tartott kutyákon a közelmúltban³ betiltották.

Kivételek

A bevezetendő tilalom alól számos kivétel mentesül.

Használat vágóhidakon

Lehetőség van a vágóhidakon az elektromos ösztökék használatára, de csak annyiban, amennyiben az 1099/2009/EK rendeletben az elektromos ösztökék használatára vonatkozóan meghatározott követelmények teljesülnek. A nemzeti jogalkotó nem tilthatja

³ Jogi Közlöny, 2021. évi 361. sz., 6. o.

meg azt, amit a rendelet lehetővé tesz. Lásd még a 3.3.2. szakaszt. Vannak azonban olyan – vágóhídi – kezdeményezések, amelyekben sikeresen megszüntették az elektromos állatöztökék használatát. Emellett a 90 legnagyobb és közepes méretű vágóhíd az NVWA felügyelete mellett önkéntes kamerás megfigyelést is alkalmaz. Az e megfigyelés jelentette nyomás és azon innovációk kombinációja, amelyek a vágóhidakon az elektromos ösztökék fokozatos kivezetéséhez vezettek, azt jelenti, hogy a tilalom kevésbé sürgető a vágóhidaknál.

Használat nemzetközi szállítás során történő be- és kirakodásnál

A nemzetközi szállítás során a be- és kirakodásnál elektromos haszonállat-szállító járművek használhatók, de csak annyiban, amennyiben a 2005/1/EK rendeletben az elektromos haszonállat-szállító járművek használatára vonatkozóan meghatározott követelmények teljesülnek. A nemzeti jogalkotó nem tilthatja meg azt, amit a rendelet lehetővé tesz. Lásd még a 3.3.1. szakaszt.

Állatorvosi eljárások szakszerű elvégzése

Az állatgyógyászati eljárások során szükség lehet elektromos ösztöke használatára. Az állatokról szóló törvény 2.9. cikkének (1) bekezdése alapján állatorvosi tevékenységet csak arra jogosult személy végezhet. Ilyenek az állatorvosok és az állategészségügyi nyilvántartásban szereplő egyéb személyek (lásd még az állatokról szóló törvény 4.1. cikkének (1) bekezdését és 4.3. cikkének (1) bekezdését). Állatgyógyászati eljárás keretében szükség lehet arra, hogy a szóban forgó állatot elektromos ösztökével tereljék. Ebben az esetben a tilalom nem alkalmazandó, feltéve hogy az állatgyógyászati eljárást hivatásszerűen végzik, és az elektromos ösztöke használata szükséges. A gyakorlatban ez csak bizonyos műveletekre vonatkozik, olyanokra, amelyeket csak állatorvos végezhet (például diagnózis felállítása). A nyilvántartásba felvett egyéb személyek (például állatorvosi asszisztensek vagy állatgyógyászati szülészeti asszisztensek) nem végeznek elektromos ösztökék használatát igénylő állatgyógyászati eljárásokat; ezért a kivétel nem vonatkozik rájuk. Amennyiben a szóban forgó helyzetre létezik egy – észszerűen elérhető – alternatív és kevésbé intruzív módszer, akkor azt kell alkalmazni. Ez is annak a fontosságát mutatja, hogy az állatgyógyászati eljárások esetében is vonatkoznia kell az ilyen eszközök használatától. Az állatorvosi gyakorlatban azonban olykor szükség lehet elektromos ösztökék használatára: amikor a cél az állat – főként szarvasmarhák vagy sertések – hajtása azzal a céllal, hogy az állatot saját érdekében mozgásra bírják, miután az állatot más módon nem tudták mozgásra bírni. Az állatorvosi gyakorlatban az elektromos ösztökék az előbbtől – az állat hajtásától, terelésétől – eltérő helyzetekben is használhatók. Bár a szóban forgó tilalom nem terjed ki az ilyen helyzetekre, az állatokról szóló törvény 2.1. cikkének (1) bekezdését – annak sérelme nélkül – be kell tartani.

Fejőrobotokkal és virtuális tereléssel történő használat

Vannak ismert alkalmazások, amelyek enyhe áramot használva hajtják, terelik az állatot: az így adott impulzusok igen kiszámíthatók az állat számára. Az állat lehetőséget kap arra, hogy megtanulja elkerülni az ingert, és megtanulhatja, hogy egy bizonyos idő után elektromos stimulálásra számíthat. Ez a megkülönböztetés fontos, mivel az alkalmazás nincs negatív hatással az állatjólétre.

Ilyen alkalmazás a fejőrobot és a virtuális terelés. A fejőrobot egy olyan gép, amelybe a tehén a fejéshez belép. Ha az állat túl sokáig ott áll még a fejés befejezése után, és nem reagál az előtte nyitva álló ajtóra, egy bizonyos idő után a gép automatikus gyengeáramú impulzust ad le az állat mozgásra bírására, hogy így helyet adjanak a következő állatnak az eszközbe való belépésre. Mivel ez egy olyan elektromos inger, amely kiszámítható módon (rögzített idő után) valamilyen vizuális jelzést (nyitott ajtó) követően kerül leadásra, ez az alkalmazás kivételt képez.

A fenti kivétel indokolása az elektromos impulzusok GPS-nyakörvekben való alkalmazására is kiterjed, amelyek célja, hogy az állatokat egy virtuális kerítésen belül (vagy kívül) tartsák. Ebben az első példában az állatokat nem hajtják, így ez nem tartozik a tilalom hatálya alá. Ez a GPS nyakörvekkel ellátott virtuális technika azonban arra is használható, hogy az állatokat virtuálisan meghatározott irányba terelje (virtuális terelés). A virtuális terelés során a nyakörvek pozitív asszociációt kiváltó jelet bocsátanak ki, amikor az állat a helyes irányba mozog, és egy füllel hallható jelet, amikor az állat rossz irányba megy. Ha az állat nem változtat irányt a hang meghallása után, a hang erősödni kezd, és egy idő után a nyakörv enyhe áramütést mér az állatra.

Ha a jövőben lesznek olyan alkalmazások, amelyek hasonló okokból a haszonállatoknál szintén alkalmazzák az áramütés eszközét, érdemes mérlegelni annak kérdését, hogy célszerű-e kivételt is bevezetni. Ebben az esetben az állattartókról szóló rendelet 1.3. cikkének i) pontja egy kivétellel egészülhet ki. Ezen túlmenően számolni kell az állatokról szóló törvény 10.1. cikke alapján a mentesség vagy eltérés iránti kérelem benyújtásának eshetőségével. Az ilyen kérelem elbírálásakor mérlegelni kell, hogy az állat jólétéhez fűződő érdek nem zárja-e ki a mentességet vagy az eltérést.

Kölcsönös elismerés (6.11. cikk)

Az 1.3. cikk i) pontja a fejőrobotokra és a GPS-nyakörvekre vonatkozó műszaki követelményeket határozza meg. A követelmények nem a kötelező erejű uniós jogi aktusok végrehajtására irányulnak. Az 5.28. utasításból következik, hogy ezért kölcsönös elismerési záradékot kell beilleszteni. Ez azt jelenti, hogy a Hollandián kívül gyártott vagy forgalomba hozott fejőrobotok és GPS-nyakörvek az e rendeletben említett fejőrobotokhoz, illetve GPS-nyakörvekhez hasonlóan tekintendők, ily módon pedig akkor alkalmazhatók, ha:

- azokat az Európai Unió valamely másik tagállamában vagy egy olyan államban, amely nem az Európai Unió tagállama de részes fele egy vámuniós szerződésnek, jogszerűen gyártották vagy forgalmazzák, vagy ha azokat jogszerűen gyártották egy olyan államban, amely részes fele egy olyan szabadkereskedelmi térségről szóló szerződésnek, amely Hollandiára nézve kötelező erejű, és
- megfelelnek a nemzeti követelmények révén elérni kívánt szinttel legalább azonos védelmi szintet biztosító követelményeknek.

3.3. Kapcsolat a magasabb szintű joggal

3.3.1. Az állatoknak a szállítás és a kapcsolódó műveletek közbeni védelméről szóló 2005/1/EK rendelet (szállítási rendelet)

A szállítási rendelet nem zárja ki az olyan eszközök használatát, amelyek az állatokra áramütést mérnek, de kijelenti, hogy ezt amennyire csak lehet, kerülni kell, és feltételekhez köti azok használatát, nevezetesen azt, hogy ilyen eszköz „*csakis olyan kifejelett szarvasmarhafélék és sertések esetében alkalmazható, amelyek nem hajlandóak megmozdulni, feltéve, hogy az állatok előtt van szabad terület, amelyben mozoghatnak. Az áramütések nem tarthatnak tovább egy másodpercnél, és azokat megfelelő időközönként, kizárólag az állatok hátsó lábának izomzatára lehet alkalmazni. Az áramütéseket nem szabad ismételten alkalmazni, ha az állat nem reagál.*” (1. melléklet, III. fejezet, 1.9. pont).

A rendelet azonban nem zárja ki az állatok jólétének javítására irányuló szigorúbb nemzeti intézkedéseket a teljes egészében a tagállam területén végzett szállítási műveletek vagy az érintett tagállam területéről induló tengeri szállítási műveletek során (1. cikk (3) bekezdés).

Azt is fontos megjegyezni, hogy a rendelet az állatok szállításának általános feltételeként előírja, hogy tilos olyan módon szállítani vagy szállíttatni az állatokat, hogy az valószínűleg sérülést vagy szükségtelen szenvedést okozzon az állatoknak (3. cikk). Szállítás tekintetében a rendelet a következőket jelenti: az állatok egy vagy több szállítóeszkővel történő mozgatása és a kapcsolódó műveletek, úgymint berakodás, kirakodás, átrakodás és pihentetés mindaddig, amíg a rendeltetési helyen az összes állatot ki nem rakodták (2. cikk).

A rendelet a fentieknek megfelelően lehetővé teszi, hogy szigorúbb nemzeti követelményeket írjanak elő az állatok nemzeti szállítására. Az Európai Parlament ajánlásában arra is felszólította a tagállamokat, hogy fogadjanak el szigorúbb nemzeti intézkedéseket az állatok szállítás közbeni jólétének javítására⁴.

⁴ Az Európai Parlament 2022. január 20-i ajánlása a Tanácshoz és a Bizottsághoz az állatok EU-n belül és kívül történő szállításának közbeni védelme tekintetében, az uniós jog alkalmazása során felmerülő állítólagos jogsértésekkel és hivatali visszaélésekkel kapcsolatban folytatott vizsgálatot követően (2021/2736(RSP)) (2022/C 336/04).

A szállítási rendelet megsértése esetén a jogérvényesítés – az állattartókról szóló rendelet 4.8. cikkével, a végrehajtási rendelet mellékletével és az állatokról szóló törvény egyéb kérdéseivel együtt értelmezve – az állatokról szóló törvény 6.2. cikke alapján lehetséges.

3.3.2. Az állatok leölésük során való védelméről szóló 1099/2009/EK rendelet

Ez a rendelet nem zárja ki olyan eszközök használatát, amelyek az állatokra áramütést mérnek, de kimondja, hogy használatukat *amíg lehetséges, kerülni kell*. Használatukat feltételekhez köti, konkrétan ahhoz, hogy az ilyen eszköz *„csakis olyan kifejezett szarvasmarhafélék és sertések esetében alkalmazható, amelyek nem hajlandóak megmozdulni, feltéve, hogy az állatok előtt van szabad terület, amelyben mozoghatnak. Az áramütések nem tarthatnak tovább egy másodpercnél, és azokat megfelelő időközönként, kizárólag az állatok hátsó lábának izomzatára lehet alkalmazni. Az áramütéseket nem szabad ismételten alkalmazni, ha az állat nem reagál.”*. Ez a III. melléklet 1.9. pontjából következik.

A rendelet továbbá általános feltételként előírja, hogy az állatok leölése és az ahhoz kapcsolódó tevékenységek során ügyelni kell arra, hogy az állatokat megkíméljék a fájdalom, a szorongás, illetve a szenvedés minden elkerülhető formájától (3. cikk (1) bekezdés).

A szállítási rendelettel ellentétben ez a rendelet nagyon korlátozottan – mindössze három kifejezetten említett helyzet esetében (26. cikk (2) bekezdés⁵) – hagy mozgásteret a szigorúbb nemzeti szabályoknak, melyeket erre a helyzetre nem lehet alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy az elektromos haszonállat-szállító járművek használata nem tiltható meg nemzeti szinten, ha azt a rendeletben meghatározott kereteken és feltételeken belül alkalmazzák. A rendelet megsértése utáni jogérvényesítés – az állattartókról szóló rendelet 5.8. cikkével, a végrehajtási rendelet mellékletével és az állatokról szóló törvény egyéb kérdéseivel együtt értelmezve – az állatokról szóló törvény 6.2. cikke alapján lehetséges.

3.3.3. Az Európai Parlament és a Tanács 2018. május 30-i (EU) 2018/848 rendelete az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek jelöléséről, valamint a 834/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

Ami az ökológiai termelést illeti, az állatok szállítása során már most meg kell felelni az *„állatok fel- és lehajtása során az elektromos, illetve egyéb fájdalmat okozó terelőeszköz”* használata tilalmának. Ez az (EU) 2018/848 rendelet II. melléklete II. részének 1.7.11. pontjából következik.

3.3.4. Állatjóléti iránymutatások

Az állattartásra vonatkozóan számos iránymutatás létezik⁶, amelyek megállapítják a haszonállatok tartására vonatkozó minimumkövetelményeket. Ezek az iránymutatások nem szabályozzák az elektromos állatterelő eszközök használatát, és az állattartókról szóló rendeletben kerültek végrehajtásra.

4. A nemzeti jog

A tilalmat az állattartókról szóló rendelet 1.3. cikke határozza meg. Az állatokról szóló törvény 2.1. cikkének (3) és (5) bekezdése értelmében ez a cikk olyan magatartásokat jelöl, amelyek mindenképpen állatkínzásnak minősülnek (az állatokról szóló törvény 2.1. cikkének (1) bekezdése).

A jelenlegi tilalom megfogalmazásához az állattartókról szóló rendelet 1.3. cikkének eredeti szövegét vették figyelembe, mivel az már tartalmazott egy hasonló tilalmat (Jogi Közlöny, 2018. évi 146. szám), nevezetesen: az olyan berendezések használatának tilalmát, amelyek elektromos áramütés, elektromágneses jelek vagy sugárzás révén képesek fájdalmat

⁵ Ezek a következőkre vonatkoznak: az állatok vágóhídon kívüli leölése, a tenyésztett vadak levágása, a vallási szertartásokhoz szükséges módszerekkel történő levágás.

⁶ Különösen releváns ebben az összefüggésben: a Tanács 1998. július 20-i 98/58/EK irányelve a tenyésztés céljából tartott állatok védelméről és a Tanács 2008. december 18-i 2008/120/EK irányelve a sertések védelmére vonatkozó minimumkövetelmények megállapításáról.

okozni az állatoknak. Ez alól a tilalom alól volt néhány kivétel. A tilalom azonban soha nem lépett hatályba. 2021-ben ezt felváltotta az elektromos sokkoló eszközök kutyákon való használatának tilalma (Jogi Közlöny, 2021. évi 361. sz.). E tilalom sajátos összefüggései miatt az „elektromos ösztöke” kifejezés mellett döntöttünk.

Ez a módosítás az elektromos sokkoló eszközök kutyáknál történő használatának jelenlegi tilalma mellett bevezeti az elektromos ösztökék kereskedelmi célból, állati termékek előállítására tartott állatoknál történő használatának tilalmát.

Fegyverekre és lőszerekre vonatkozó szabályozások

A fegyverekről és lőszeréről szóló rendelet kivételt tesz többek között a következők tekintetében: *olyan tárgyak birtoklása és viselése, amelyek a személyeket védtelenné tehetik, vagy áramütéssel fájdalmat okozhatnak az állattenyésztés hivatásszerű gyakorlásával, az állatok szállításával vagy orvosi kezelésével foglalkozó személyeknek.* A kivétel az ilyen tárgy viselése tekintetében csak abban az időpontban alkalmazandó, amikor az említett tevékenységekre ténylegesen sor kerül. (21. cikk). Az elektromos állatterelő eszközök használatának e rendeletben foglalt tilalma nem zárja ki ezt a rendelkezést, mivel az az elektromos ösztökék *használatára*, valamint a fegyverekről és lőszeréről szóló szabályozásokban a *birtoklásra és viselésre* vonatkozik. Ezenkívül a fegyverekről és lőszeréről szóló rendelet nem feltétlenül foglalkozik ugyanezekkel a kérdésekkel. Az e rendeletben foglalt tilalom és a fegyverekről és lőszeréről szóló rendelet alóli mentesség tehát egyidejűleg is fennállhat.

5. Az állat belső értéke

Az állatokról szóló törvény 1.3. cikke az állat belső értékének elismeréséről rendelkezik. E cikk (2) bekezdéséből következik, hogy amikor az állatokról szóló törvény által vagy annak alapján szabályokat állapítanak meg, és e szabályokon alapuló határozatokat hoznak, teljes mértékben figyelembe veszik e szabályoknak vagy határozatoknak az állat belső értékére gyakorolt következményeit, az egyéb jogos érdekek sérelme nélkül. Minden esetben biztosítani kell, hogy ne történhessen meg olyan eset, amikor az állatok integritása vagy jóléte az észszerűen szükséges mértéken túl sérül, és hogy biztosított legyen az állatok észszerűen szükséges gondozása. E bekezdés értelmében az állatok észszerűen szükséges gondozásának minden esetben magában kell foglalnia azt, hogy az állatok számára garantálják – amennyiben ez észszerűen elvárható – többek között a jó egészségi állapotot és a fájdalom megelőzését (az 1.3. cikk (3) bekezdése). A rendelet megállapítja, hogy az állattenyésztési ágazatban már nem fogadható el az állat terelése céljából történő áramütés-alkalmazás, ekképpen pedig ez utóbbi tilos.

6. Bejelentés

Mivel a rendelet műszaki követelményeket tartalmaz, a határozatról az (EU) 2015/1535 irányelv alapján értesítették az Európai Bizottságot.

Az értesítés (beillesztendő) eredménye.

7. Végrehajtás

Az elektromos ösztökék használatára vonatkozó tilalom betartásának ellenőrzése a törvény 8.1. cikke szerint erre a célra kijelölt személyek felelőssége. Ez a közigazgatási jog alapján végzett felügyelet. A szabályozások végrehajtása érdekében közigazgatási végrehajtási határozat és közigazgatási büntető határozat hozható (az állatokról szóló törvény 8.5. cikke az általános közigazgatási törvény 5:32. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben).

Az elektromos ösztöke használatának tilalmával ellentétes magatartás is bűncselekménynek minősül (az állatokról szóló törvény 2.1. cikkének (1) és (3) bekezdése az állatokról szóló törvény 8.11. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezve), ami lehetővé teszi a büntetőjogi fellépést.

8. Szabályozási nyomás/Agrárértékelés

Ez a rendelet tilalmat vezet be. Az érdekelt feleknek nem kell lépéseket tenniük ahhoz, hogy megfeleljenek a tilalomnak. A rendeletet tanácsadás végett benyújtották a szabályozási terhek felülvizsgálatával foglalkozó tanácsadó testülethez (ATR), és hivatalosan lezárták.

A kormányrendelet tervezetét az úgynevezett agrártesztek során is megvitatták az ágazattal. 2023 őszén panelülésekre került sor az elsődleges vállalatok, a szállítók és vágóhidak részvételével. Az üléseken elmagyarázták a javaslatot, a vállalkozók kérdéseket tehettek fel, és megvitatták az elektromos ösztökék használatának lehetséges alternatíváit is.

Az egyes panelek kritikusan látják a javaslatot, és aggodalmukat fejezték ki a tervezettel kapcsolatban, mivel úgy vélik, hogy az ágazat egésze nem áll készen erre a tilalomra. A panelülések arra is rámutattak, hogy a gyakorlatban különböző típusú, különböző (watt) teljesítményű szarvasmarha-ösztökéket használnak, és hogy az alacsonyabb teljesítményszintűek állatjóléti hatását aktívan tesztelik.

E megbeszéléseket követően meghívásos alapon bemutatták a kisfeszültségű elektromos sokkos berendezést, és ezt a lehetséges kivételt tovább tanulmányozták. A kisfeszültségű berendezésekre vonatkozó esetleges kivétel nem képezte részét az elvégzett HUF-tesztnek (lásd a 10. szakaszt). Az NVWA szerint ez a kivétel első látásra nem tűnik hatékonynak a végrehajthatóság növelésében, de a teljes hatás értékeléséhez új HUF elvégzése szükséges.

Tekintettel a Ház azon szakpolitikai kérésére, hogy a tilalom teljes körű legyen, az a döntés született, hogy a tilalom nem kezeli kivételként a kisfeszültségű berendezéseket.

9. Konzultáció

E rendelet tervezete 2023. június 13. és 2023. augusztus 15. között internetes konzultáció tárgyát képezte. Ebben az időszakban mindenkinek lehetősége volt arra, hogy véleményt nyilvánítsa a tervezetről. 55 nyilvános válasz és 13 névtelen válasz érkezett. Számos válasz érkezett olyan ágazati szervezetektől is, mint a SAVEETRA (Állatszállítók Szövetkezete), a közlekedési és logisztikai alpiac, a nem kormányzati szervezetek, a gyűjtőállomások üzemeltetői, az állattenyésztők és a szállítmányozók. A válaszadók közül nem kevesebb mint 27 használta ugyanazt a V&L NL (Vee & Logistiek Nederland) űrlapot. 24 válasz esetében olyan érdekelt felek egyéni üzeneteiről van szó, akik mindegyike a maga módján érintett az állattenyésztési ágazatban. E válaszok közül ötöt szarvasmarha-szállítók írtak, egy válaszadó vágóhídon, egy pedig egy elsődleges állattartó gazdaságban dolgozik. A többi 17-nél nem világos, hogy a válaszadó hol tevékenykedik. A maradék válasz főként más ágazatok szereplőitől, nem kormányzati szervezetektől és olyan alapítványoktól érkezett, amelyek a haszonállatok érdekeit képviselik.

A válaszok megosztottak voltak. A tilalom támogatói azzal érvelnek, hogy az elektromos ösztökék minden esetben fájdalmat okoznak és stresszt váltanak ki az állatoknál. A tilalom ellenzői az elektromos ösztökét végső eszköznek tekintik a „megmozdulni nem hajlandó” állatok hatékony mozgásra bírásához és saját munkavállalók biztonságának garantálásához.

Az internetes konzultáció során kapott válaszok nem vezettek a tilalom lényegi módosításához.

10. A végrehajtás és betartatás vizsgálata

Az NVWA végrehajtási, megvalósíthatósági és csalásbiztossági tesztet (HUF teszt) végzett. Az NVWA arra a következtetésre jutott, hogy a kormányrendelet tervezetének végrehajthatósága korlátozott, mivel az elektromos ösztökék használatára vonatkozó tilalom érvényesítésének egyetlen módja az, ha tetten érik az elkövetőket. A tilalom tehát nem érvényesíthető jobban, mint a jelenlegi helyzet, amelyben az NVWA a szállítási rendelet rendelkezéseit hajtja végre.

Az NVWA nincs jelen a belföldi szállítás során a berakodásnál, és nem mindig van jelen az elsődleges gazdaságnál, illetve a lerakodásnál. Ezen túlmenően az NVWA támogatja annak fontosságát, hogy szakpolitikai szabály szülessen az elektromos szarvasmarha-ösztökék vágóhídon történő használatának kivételes esetére, de mivel ilyen szabály még nem létezik, a kormányrendelet-tervezet e tekintetben még nem hajtható végre.

Az előzetes eljárást követő változtatásokat (lásd még a 11. szakaszt) hivatalosan megvitatták az NVWA-val, és e változtatások magyarázata is az NVWA ezzel kapcsolatos észrevételei alapján készült.

11. Előzetes vizsgálat

Ez a rendelet az állatokról szóló törvény 2.1. cikkének (3) és (5) bekezdésén, valamint 2.2. cikkének (10) bekezdésén alapul. Az állatokról szóló törvény 10.10. cikkének (1) bekezdése szerinti előzetes jóváhagyási eljárás követelménye mindkét alapul szolgáló jogszabályra

vonatkozik. 2024. november 5-től december 5-ig e rendelet tervezetét benyújtották a parlament mindkét házához. Az előzetes eljárás némi kiigazítást eredményezett. A Képviselőházzal az írásbeli konzultáció kérdéseinek megválaszolása során⁷ jelezték, hogy az indokolásban pontosításra kerül, hogy a kerítések nem tiltottak, és hogy a rendelettervezet kivételként kiegészül a fejőrobottal és a „virtuális tereléssel” (lásd még a 3. szakaszt a „Cél és tartalom” és a „Kivételek” alatt).

12. Hatálybalépés

A tilalom hatálybalépését illetően a kormányrendeletekre vonatkozó rögzített változási időpontokat, azaz január 1-jét vagy július 1-jét kell követni.

mezőgazdasági, halászati, élelmezésbiztonsági és természetvédelmi miniszter

⁷ Parlamenti Lapok II., 2024/25., 28286, 1361. sz.